

Jerusalembrevet

NYHETSREVE • MARS 2010
SWEDISH CHRISTIAN STUDY CENTRE (SCSC)

Bild: Mikael Eggehorn

Stenarnas språk

H äromdagen stod på jag balkongen till det hotellrum där Selma Lagerlöf en gång bodde tillsammans med väninnan Sophie Elkan. Året var då 1900 och Selma skrev på sitt stora epos *Jerusalem* som utgår från ett faktiskt händelseförlopp i Nås i Dalarna. En väckelserörelse i dessa trakter hade lett till att en grupp män, kvinnor och barn utvandrat till Jerusalem. Selma besökte några år senare deras koloni för att samla dokumentärt material till sitt verk.

Jag såg ut över torget från balkongen och jag tyckte mig se Selma och Sophie ge sig iväg i riktning mot American Colony för att träffa dalabönderna. Hotelldirektören Walid Dajani avbröt mig i min inre historiska tillbakablick och frågade rätt ut om jag lärt mig "stenarnas språk"?

– Vad då? Hur menar du? Har stenar ett språk?

Dajani sa inget, men pekade ut över torget vid Jaffaporten. Där bryter man nu upp gatustenarna och ändrar stadsbilden så att det gamla orientaliska

torget ska bli mer modernt. Det nya shoppingcentret utanför ska liksom fortsätta in i gamla stan.

– Stenarna talar till oss. De har något viktigt att berätta. Men den här stadens herrar är döva. (Menar han "sten-döva"? tänker jag och ler över min ordvits.)

– Makthavarna här hör bara sina egna ord, hävdar hotelldirektören allvarligt.

Jag erinrar mig Jesu ord när han red in i Jerusalem på en åsna och några fariseer försökte tysta hans lärjungars lovsång. "Om dessa tiger, kommer stenarna att ropa", sa Jesus.

– Vad ropar stenarna? frågar jag hotelldirektören och inser att själva frågan medger att några tiger som egentligen vet bättre. Och jag börjar associera till bilden av den kristna kyrkan som "levande stenar", men jag inser snabbt att Dajani inte talar i bilder utan mycket konkret:

– Stenarna innanför Jaffaporten trampas varje år av hundratusentals

Bild: Mikael Eggehorn

Ansikte mot ansikte

Första veckan i februari var det vernissage för utställningen *Ansikte mot ansikte – om de heliga ikonerna* på studiecentret. Konstnären Lars Gerdmar själv var med och guidade besökarna.

pilgrimer från jordens olika hörn – judar, kristna, muslimer – som besöker stadens heliga platser. Här har turkiska och brittiska soldater marscherat och olika folks kungar paraderat ...

– ...och sedan 1967 bär stenarna israeliska soldater och poliser som varkar över "säkerheten", konstaterar vi tillsammans.

– Stadsplanerarna har en politisk agenda som går ut på att begränsa den mångfald och samexistens som stenarna kan berätta om. De vill ta bort den sanna och brokiga historien och istället skapa "drömmen om Jerusalem", säger hotelldirektören. (Eller är det stenarna jag hör?)

Vi går in från balkongen för att dricka förmiddagskaffe och diskutera hotellpriserna för våra studiegrupper. Men jag tycker mig mest höra stenarna ropa.

Sune Fahlgren
Direktor SCSC

Jerusalembrevet är ett nyhetsbrev från Bildas studiecenter i Jerusalem där vi berättar om verksamheten och kort kommenterar aktualiteter i det heliga landet. Vill du ha kommande nyhetsbrev kan du sända din e-postadress till scsc@bilda.nu

Om jag glömmer dig, Jerusalem

av Syster Sofie Hamring O.P.

Jag inser efter ett par kapitel att den här boken måste läsas på ett annat sätt. Att med pennan markera och kommentera det som är viktigt som man gör med normala böcker fungerar inte. Noteringarna blir för många för att det ska bli någon ordning och vara till någon glädje. Istället bestämmer jag mig för att bara läsa – för att senare läsa om, kanske tillsammans med några andra, som jag kan samtala med.

Syster Sofie Hamrings bok är svår att beskriva. Det är en reseskildring av ett mer sammansatt slag. På samma gång mycket personlig och hudnära och full av kunskap. Kunskap om platsen Jerusalem, men framför allt om judendomen och dess relation till kyrkan och kristendomen. Ja, en uppbyggelsebok, en andlig läsning, om man inte tolkar det som verklighetsfrånvärd, för det är den minst av allt.

Jag rekommenderar boken till alla som vill få nya perspektiv på mötet mellan judendom och kristendom – och på konflikten i Mellanöstern. Den är gestaltning av tro, hopp, kärlek. Inte som fromma känslor, utan som en konkret väg mot fred och sanning.

Magnus Nordqvist

Daniel Braw som tidigare varit volontär på centret i ett par omgångar är tillbaka under våren för att stötta upp administrationen i den växande verksamheten. Han arbetar halvtid och frilansar resten av tiden som skribent.

Om de hoppas – måste vi

Christoffer Sjöholm, som under fyra år har lett biståndsorganisationen Diakonias arbete i regionen, besökte Frukostklubben på SCSC och talade om hoppet i Mellanöstern. Centrets egen Daniel Braw ger oss ett referat. Bilderna är hämtade från Diakonias verksamhet.

Finns det hopp i Mellanöstern? Många skulle sannolikt svara nej på den frågan. I medierapporteringen dominerar konflikter och kontroverser, och positionerna tycks mer låsta än någonsin. Christoffer Sjöholm, regionchef på Diakonia och bosatt i Jerusalem sedan fyra år, berättade i sin presentation på frukostklubben den 6 februari att många besökare från Sverige kommer med ett stort hopp och reser hem med ett mycket mindre, eller inget alls.

De senaste fyra åren har varit dramatiska. Inte långt efter utrymningen av bosättningarna i Gaza förlorade Ariel Sharon medvetandet, och ligger fortfarande i koma. I de palestinska valen 2006 vann Hamas. Den palestinska samlingsregeringen, som alltså bestod av både Fatah och Hamas, bröt samman efter några veckor och ett palestinskt inbördeskrig utbröt. Utvecklingen som ledde fram till Gazakriget började. Kriget tog snart slut, men konflikten lever vidare. ”Om inte status quo ändras kommer det ett nytt Gazakrig snart”, sa Sjöholm. ”Det tragiska är att alla vet om det.”

Det har naturligtvis inte saknats initiativ för att få slut på konflikten och få till stånd en fredlig lösning. En populär teori har varit att fred byggs underifrån – kan förtroende mellan parterna uppstå och växa i de mindre och enklare sakerna, kan man så småningom nå samförstånd också i de större

och svårare stridsfrågorna. Idag omvärderas denna teori, enligt Sjöholm. Fredsbyggandet underifrån har inte lett någonstans. Istället talas det om ”påtvingad fred” – eller om att ge upp fredsprocessen och tvåstatslösningen helt och hållet.

Konflikten som levebröd

I opinionsundersökningar visar det sig som regel att en majoritet av både israeler och palestinier vill ha fred och två stater. Så hur kan dessa mål samtidigt vara politiskt omöjliga att nå? Ett svar är, sa Christoffer Sjöholm, att det politiska ledarskapet saknas här som där. Kompetensen och kapaciteten är inte vad de skulle ha behövt vara.

Möjligen av denna anledning har också de politiska ledarna ett relativt svagt stöd, och många människor har vänt ryggen åt politiken överhuvudtaget. Det politiska engagemanget minskar, och avståndet mellan politiker och det civila samhället är stort. Majoriteten förblir tyst, medan högljudda minoriteter tillåts styra. ”Politiker får inte möjligheten att fatta de beslut som skulle kunna fattas”, sa Sjöholm.

Uppenbarligen har inte heller den massiva internationella inblandningen hjälpt. Under årtionden har omvärlden samlat information och bildat opinion, gjort uttalanden och genomfört demonstrationer av olika slag – men upptäckt att det egentligen inte går att förändra särskilt mycket. Da-

Bilder: Diakonia

Christoffer Sjöholm framför ett sönderbombat hus i byn Izbet Abed Rabbo i nordöstra delen av Gazaremsan efter kriget förra vintern.

En liten flicka framför ett flyktingtält i byn Juhor ad Dik i Gaza, som totalförstördes under kriget.

Nala och hennes vän läser Pippi Långstrump, den första bok som gavs ut i Diakonias barnboksprogram.

gens strategi har inte lett dit den var tänkt att leda. Ändå fortsätter pengarna att rulla. Från flera håll har man talat om en "fredsindustri", som trots namnet lever på fortsatt konflikt. Det talas också ibland, sa Christoffer Sjöholm, om "peacelords" – det vill säga människor som, ungefär som krigsherrarna i Afrika, har konflikter som sitt levebröd.

Och då kommer man in på frågan om biståndets roll i konflikten. Jämfört med andra konfliktområden är denna region synnerligen privilegierad vad gäller bistånd, och mycket har åstadkommits. Christoffer Sjöholm lyfte särskilt fram vad biståndsverksamheten har betytt för palestinska funktionshindrade, som för 20 år se-

Bild: Mikael Eggehorn

Finns det hopp i Mellanöstern? var temat för Frukostklubben i februari. Frukostklubben samlar en gång i månaden samlar svenskar i området på studiecentret.

dan sågs som ett problem – nu har de blivit integrerade i skolorna och rentav i politiken. Det finns också andra exempel på biståndsverksamhet som verkligen har lett till förändring, från översättning och spridning av barnlitteratur till utbildning i internationell humanitär rätt. "Det händer mycket positivt på gräsrotsnivå", sa Sjöholm, "men det hänger ett mörkt politiskt moln över och biståndet kommer inte igenom."

Adressera grundorsakerna

Enligt somliga bedömare bidrar biståndet rentav till att den politiska situationen bevaras. I takt med att levnadsförhållandena har försämrats, mest extremt i Gaza, har utvecklings-samarbetet ersatts av humanitärt bistånd som emellertid inte löser den politiska kris som har gett upphov till behovet av elementära saker som mat och byggmaterial. Omvärldens stöd har inriktats på symptomen. "Men biståndet måste adressera grundorsakerna i konflikten", sa Christoffer Sjöholm. "Varför är det fattigdom? Varför behövs humanitärt bistånd?"

Utsikterna på dessa tre områden – konflikten, politiken och biståndet – är alltså långtifrån ljusa. Så, för att återgå till utgångspunkten, finns det hopp? Ja, trots allt. "Det är helt omöjligt att inte komma ihåg alla fantastiska människor som man har träffat", sa Sjöholm, som om några månader avslutar sin tjänst här och flyttar tillbaka till Sverige. "Om de har hopp, vad har vi för rätt att inte ha hopp?"

Text: Daniel Braw

ABC

SCSC:s ordbok

För studiegrupper och andra intresserade fortsätter vi här en serie ordförklaringar. Ordboken samlas på vår hemsida www.bilda.nu/scsc

H

Haganah | (hebreiska "försvar"), en underjordisk judisk militär organisation som bildades 1921 under det brittiska mandatet, under befäl av bland andra David Ben-Gurion. Haganah stred både mot brittiska och mot palestinska styrkor, och uppgick vid staten Israels grundande i den israeliska armén där Haganah kom att utgöra kärnan. Större delen av de judiska soldater som utkämpade 1948 års krig tillhörde Haganah.

Hajj | pilgrimsfärden till Mecka, en av islams fem pelare och ett måste för alla muslimer som är fysiskt kapabla att genomföra den. En person som har gjort denna färd kallas därefter för *hajji*.

Hamas | förkortning av islamiska motståndsrörelsen, bildades 1987 under den första intifadan som en förgrening av det egyptiska Muslimska brödraskapet. Mest känd som militär organisation och ansvarig för en serie självmordsattentat, men är också ett politiskt parti (som vann valen till det palestinska parlamentet 2006) och en social hjälporganisation. Styr idag Gaza.

Hatikvah | (hebreiska "Hoppet") Israels nationalsång. Texten, som handlar om det judiska folkets längtan efter sitt hemland, skrevs av Naftali Herz Imber. Idag används bara den första av ett flertal verser. Musiken skrevs av Samuel Cohen. Hatikvans ställning som nationalsång var länge informell, men 2004 fastslogs den i lag.

Hebron | (arabiska *al-Khali*) en gammal stad på Västbanken, ca 35 km söder om Jerusalem, ett handels- och jordbrukscentrum. Hebron är känt som Abrahams stad och den är helig för både judar och muslimer. Islam har i Hebron sitt starkaste fäste på Västbanken. Den israeliska armén beskyddar enklaver med judisk befolkning i staden.

Hoummos | den klassiska kikärtsröran i Mellanöstern. Rätteligen ska den innehålla tehina, sesampasta.

Hospice | (av latinets *hospitum*, gästhus) kyrklig institution för omhändertagande av fattiga, sjuka och resande, inte minst pilgrimer. I Jerusalem finns exempelvis Austrian Hospice (Österreichisches Hospiz zur heiligen Familie) och Johanniter-Hospiz.

SCSC-kalendarium

Våren 2010

- 8 mars Sex studenter från Högskolan i Jönköping inleder nio veckors praktik i Jerusalem och Betlehem.
- 9–16 mars Studieresa för Härnösands folkhögskola. Resepedagog: Hasse Berglund.
- 1–10 april Studieresa från Kalmar och Jönköping. Resepedagog: Östen Gunnarsson
- 6–13 april Projekt "Pilgrimsvandring i det heliga landet". Ledare: Solveig Westerborn.
- 19–22 april Utbildningsresa för Bildas arbetsgrupp "Internationellt/Mellanöstern". Ledare: Magnus Stenberg.
- 27–28 april SCSC:s styrgrupp i Jerusalem. Seminarium med "Mellanösterveteraner".
- 7–16 maj Studieresa för Guldhedens församling. Resepedagog: Ingrid Ödquist.

I sommar Dandanat

Dandanat är en ungdomskulturfestival i Betlehem, där unga musiker och dansare från Sverige och Palestina/Israel möts för workshops och konserter. I sommar – 15–18 juli 2010 – genomförs Dandanat för femte gången.

Det blir det fyra dagar med massor av spelande för andra, med varandra, och många möten med nya människor och levnadshållanden. I år är tanken att det bland de svenska deltagarna ska finnas en hiphopakt, en dansakt och ett par band någonstans i pop/rock-området. Intresserad – läs mer på bildanu.se.

Valv efter valv

What do you want from me?

Han utropade detta något bryskt, och överrumplade oss fullständigt. Vår lilla studiegrupp hade under nästan ett år haft en studiecirkel på temat *Stötestenarna i fredsprocessen*, och nu satt vi där med abuna Elias Chacour på hans skola i Ibellin. Det var vårt första stopp på resan, och någonstans tror jag att vi var mer inställda på att luta oss tillbaka, lyssna på abunas föreläsning och lite stillsamt ställa några frågor efteråt. Nu ställde han krav på oss! Vi började svamla något om varför vi var där, varpå abuna Chacour utbrister "Name the baby!". Vi skulle inte hymla, utan ställa raka frågor och diskutera öppet så att det blev ett givande samtal för båda parter.

Detta var min första resa till Israel och Palestina. Den kom att präglas av vårt möte med abuna Chacour. Diskussionerna gick i höga vågor – inom resgruppen såväl som i möten med organisationer och personer i regionen.

Som konsulent inom Bildas profilområde Internationellt/Mellanöstern är en del av mitt jobb att uppmuntra till studiecirkel om, och studieresor till, Mellanöstern, och att poängtera

vikten av att resa väl förberedd, med ett gott mått av kunskap med sig i bagaget. Lika viktigt är att ha ett genomtänkt reseprogram där det i varje möte finns ett svar på abuna Chacours fråga. Allt detta, i kombination med öppna sinnen, genuint intresse samt respekt för dem man möter ger förutsättningarna för en unik resa.

Sedan det där första mötet med abuna Chacour har jag gjort några resor till, alla med olika syfte och innehåll. Varje resa har inneburit nya möten och därigenom också nya utmaningar. En resa till Israel och Palestina rymmer så många perspektiv, och det är lätt att bli panikslagen och känna att man måste kunna allt inför resorna, eller i alla fall vara fullärd när man kommer hem. Men se nej; du behöver inte det. Du får, ja nästan måste, komma tillbaka och lära mer.

Eller som Tomas Tranströmer skrev: *"Inne i dig öppnar sig valv efter valv oändligt. Du blir aldrig färdig, och det är som det skall."*

Text: Elna Axelsson, konsulent och resepedagog

Bild: Anders Roos